

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

**ETTEKANNE ISIKUANDMETE KAITSE SEADUSE JA
AVALIKU TEABE SEADUSE TÄITMISEST
2006**

Sisukord

Sisukord.....	2
Inspektsioonist.....	4
Järelevalve isikuandmete töötlemise üle.....	5
Isikute teadlikkuse tõstmine	5
Töötlemise registreerimine.....	6
Kaebuste menetlemine	10
Kaasused.....	11
Järelevalve teostamine.....	13
Kaasused.....	14
Järelevalve avaliku teabe seaduse täitmise üle.....	19
Kaasused.....	20
Valdkonna siseriiklikud arengud.....	24
IKS-i ja AvTS-i muutmine	24
Rahvusvaheline koostöö ja arengud	25
AKI plaanid järgnevas perioodiks.....	31
Kokkuvõte	32

Austatud Riigikogu põhiseaduskomisjoni liikmed ja Õiguskantsler,

19. juulil möödus kümme aastat isikuandmete töötlemisele kehtestatud nõuetele seaduse jõu andmisest Eesti Vabariigis. Tasapisi on isikuandmete töötlemise osapooled ühelt poolt hoolikamalt hakanud suhtuma oma kohustustesse ja teiselt poolt teadvustanud oma õigusi.

Järelevalveasutuse iseloomust tulenevalt on meie kohustus jälgida ja abistada inimesi mõistmaks ja teadvustamaks oma õigusi eraelu puutumatusel ja õigusele saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni.

Arengu näitajateks on meile suuremas hulgas laekuvad avaldused, märgukirjad, järelepärimised, kaebused, vaided. See omakorda tõestab, et valdkonna teadlikkus ei ole enam piiratud hulga inimeste teadmus.

Kindlasti ei ole kõik siiani läinud sujuvalt. Veel ei ole üheselt arusaadav, et Andmekaitse Inspeksioon aitab luua usaldust riigi suhtes, olles sõltumatu asutus, tagamaks tasakaalu ühelt poolt isikuandmete töötlejate soovile saada teavet ja teiselt poolt andmesubjektide soovile, et see töötlemine toimuks seadusega kooskõlas.

Järjepidevuse tagamiseks töötame isikute ja töötlejate õigusteadlikkuse tõstmise suunal aktiivselt edasi. Kui inimesed teavad oma õigusi ning teabevaldaja või isikuandmete töötleja oma kohustusi, siis tagatakse isikute õigused ka ilma otsese järelevalveasutuse sekkumiseta.

Teiseks oluliseks näitajaks pean asutuse järelevalvetegevuse olulist laiendamist. Loodan, et mõne aja pärast on Andmekaitse Inspeksioon muutunud registreerijast järelevalveasutuseks.

Täna siiralt ja südamest meeldiva ning sisuka koostöö eest kõiki, kellega me oma igapäevases töös kokku puutume.

Julgustan inimesi rohkem kasutama oma õigusi ja esitama küsimusi nii endale kui töötlejatele ja teabevaldajatele.

Lugupidamisega,

Urmas Kukk
Andmekaitse Inspeksiooni peadirektor

Inspektsioonist

Isiku õigused eraelu kaitsele, infovahetuse saladusele ning andmete kaitsele sätestab Eesti Vabariigi Põhiseadus¹. Põhiseadusest tulenevalt ei tohi riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja nende ametiisikud Eesti kodaniku vaba tahte vastaselt koguda ega talletada andmeid tema veendumuste kohta; igäühel on õigus tema poolt või temale posti, telegraafi, telefoni või muul üldkasutataval teel edastatavate sõnumite saladusele. Isiku eraelu puutumatus võib piirata vaid kohtu loal kuriteo tõkestamiseks või kriminaalmenetluses tõe väljaselgitamiseks seaduses sätestatud juhtudel ja korras.

Tulenevalt põhiseadusest on riigiasutustel, kohalikel omavalitsustel ja nende ametiisikutel kohustus anda kodanikule tema nõudel informatsiooni asutuse tegevuse kohta, välja arvatud andmed, mille väljastamine on seadusega keelatud ja andmed, mis on mõeldud eranditult asutusesiseseks kasutamiseks. Seadusega sätestatud korras on Eesti kodanikul õigus tutvuda tema kohta riigiasutustes ja kohalikes omavalitsuses ning nende asutuste arhiivides hoitavate andmetega.

Andmekaitse Inspektsioon (edaspidi AKI) on Siseministeriumi haldusalas olev riiklik järelevalveasutus, kelle põhieesmärgiks on isiku põhiõiguste ja vabaduste kaitsmine isikuandmete töötlemisel ning isiku õiguse tagamine saada vabalt üldiseks kasutamiseks levitatavat teavet.

Nendest eesmärkidest lähtuvalt on AKI põhiülesanneteks sõltumatu järelevalve teostamine isikuandmete töötlemise seaduslikkuse ja andmekogude pidamise üle ühelt poolt ning avaliku teabe avaldamisnõuete täitmise üle teiselt poolt.

Lisaks eeltoodule registreerib inspektsioon delikaatsete isikuandmete töötlemisi, teostab järelevalvet andmekogude pidamise üle ning kohaldab oma pädevuse piires (sh isikuandmete kaitse seaduse² või avaliku teabe seaduse³) õigusaktidest tulenevate kohustuste rikkumiste korral haldussundi või väärteomenetlust. Koos Sideametiga teostab inspektsioon järelevalvet ka infoühiskonna teenuse seaduse nõuete järgimise üle.

Käesolev ettekanne on avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) järelevalve kohta järjekorras kuues ja isikuandmete kaitse seaduse (edaspidi IKS) järelevalve kohta neljas. Ettekandes antakse

---

¹ Eesti Vabariigi Põhiseadus. RT 1992, 26, 349; 2003, 29, 174; 64, 429

² Isikuandmete kaitse seadus. RT I 2003, 26, 158; 2004, 30, 208

³ Avaliku teabe seadus. RT I 2000, 92.597; 2002, 61,375; 63, 387; 2003, 25, 153; 26, 158; 2004, 81,542; 2005, 39, 308

ülevaade 2006. aastal asetleidnud olulisematest sündmustest ja faktidest avaliku teabe ja isikuandmete kaitse valdkonnas.

Inspeksiooni 2006. aastal eraldatud eelarveliste vahendite suurus on 7 922 473 krooni. Teenistujate koosseis inspeksioonis 31. oktoobri 2006. aasta seisuga - 23 ametnikku ja täidetud on 21,5 ametikohta (kolm ametnikku on ametis 0,5 ametikohaga).

Järelevalveastus jaotub kolmeks osakonnaks: kontrolliosakond, arengu- ja analüüsiosakond ning üldosakond. Kontrolliosakond koosneb registreerimis-, menetlus- ja järelevalvetalitusest. AKI struktuuris on 31 ametikohta, milledest on täitmata 9,5 ametikohta.

11. novembril 2006. aastal jõustusid muudatused Andmekaitse Inspeksiooni põhimääruses. Peamisteks uuendusteks on peadirektori asetäitja ametikoha pädevuse sätestamine ja Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevate järelevalve kohustuste täpsustamine isikuandmete töötlemise üle.

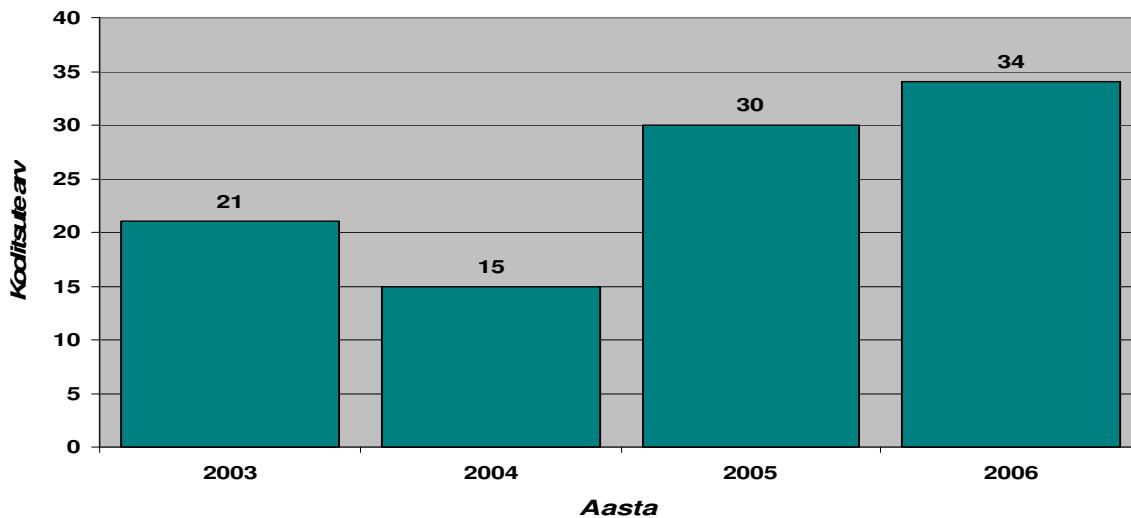
Järelevalve isikuandmete töötlemise üle

Isikute teadlikkuse tõstmine

Käesoleval aruandeperioodil oli oluline osa AKI tegevusest suunatud kodanike ja andmete töötlejate teadlikkuse tõstmisele, eesmärgiga teadvustada kodanikke ja isikuandmete töötlejaid nende õigustest ja kohustustest. Alustatud arengusuuna õigsusest annavad tunnistust kirjalikult ning telefonitsi esitatud küsimuste, selgitustaotluste ja teabenõuete kasv. Lisaks eeltoodule on inspeksioon aktiivselt osalenud erinevatel teabepäevadel ning koolitustel.

Käesoleval aastal on tähelepanu alla võetud kohalikud omavalitsused ning õppeasutused (nii õpilased kui ka õpetajad). Viimaste puhul on koolituste vajaduse tinginud probleemid ja hulgaliselt tõusetunud küsimused seoses haridusasutustes töödeldavate isikuandmetega ja läbiviidavate arenguveestlustega. Võimalike ebakohtade lahendamiseks/vältimiseks ja haridusasutuste vastava töö paremaks rakendamiseks on Haridus- ja Teadusministeeriumis koostamisel arenguveestluste metoodika ning inspeksioon on andnud omapoolsed ettepanekud.

Lisaks eelmainitud valdkonnale viidi läbi koolituspäevi apteekritele, Pensioniameti töötajatele, piirivalveametnikele, perekonnaseisuametite töötajatele, Rahvastikuregistri töötajatele, raamatukoguhoidjatele, E-tervise Sihtasutusele, Erametsakeskusele, maakonnavalitsuste IT-juhtidele jne. Kokku 34 koolitust, milles osales 1300 inimest.

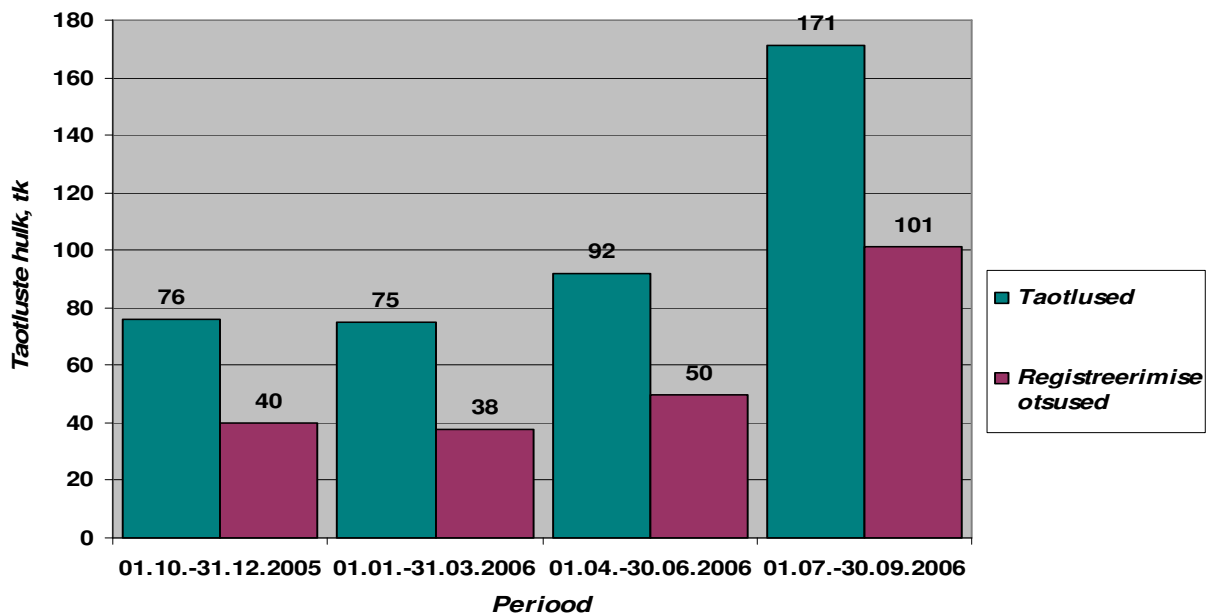
Joonis 1. Inspektsiooni ametnike poolt läbi viidud koolitused aastate lõikes

AKI ametnikud osalesid arvutiturbealastel täiendkoolitustel, haldusmenetluse, vääртеomenetluse ning keelelisel täiendõppel. Järgneval perioodil on planeeritud jätkukoolitused nimetatud valdkondades.

Töötlemise registreerimine

Perioodil 01. oktoober 2005 – 30. september 2006. a laekus Andmekaitse Inspektsioonile 414 registreerimistaotlust, neist 103 olid esmakordsed ning 241 korduvad (vt. Joonis 2).

Antud perioodi jooksul rahuldati 229 registreerimistaotlust (vt Joonis 2). Delikaatsete isikuandmete töötlemise registreerimisest keelduti kahe taotluse korral ning läbivaatamata jäeti samuti kaks taotlust. Saabunud taotluste hulga ja registreerimisotsuste suur vahe tuleneb sellest, et taotlus on menetlusse võetud vaadeldava perioodi sees, kuid registreerimine on toimunud juba väljaspool antud aruandeperioodi.

Joonis 2. Saabunud taotluste hulk ning registreeritud delikaatsete isikuandmete töötlemised

Käesoleva aasta 01. oktoobril lõppes suurel hulgal delikaatsete isikuandmete töötlejatel delikaatsete isikuandmete töötlemise registreerituse tähtaeg. Tähtaeg tulenes 2003. aastal jõustunud isikuandmete kaitse seaduse rakendussätetest. Enne nimetatud kuupäeva väljastatud delikaatsete isikuandmete töötlemise registreerimise otsused kehtisid 3 aastat arvates 01. oktoobrist 2003. aastast. Delikaatsete isikuandmete registreerimistaotlusi seni mitteesitanute suhtes (delikaatsete isikuandmete töötlemise registreerituse tähtaeg on möödunud ca 600 töötlejal) on kavandatud haldussunni kohaldamine. Sellega tagatakse võrdne kohtlemine töötlejatele, kes on delikaatsete isikuandmete töötlemise registreerinud õigeaegselt.

Inspektsioon koostas perioodil 01. oktoober 2005 – 30. september 2006 andmete töötlejale 4 ettekirjutust, 3 hoiatust ning ühel korral rakendati sunniraha 8000 krooni (Terviseamet) ja teisel korral rakendati sunniraha 10 000 krooni (SA Tartu Ülikooli Kliinikum).

Peamine ebakoht töötlejatel on isikuandmete töötlemise nõuete rakendamisel passiivne registreerimiskohustuse täitmine. Näitena võib esile tuua apteegiteenuse pakkujad, kellest aruande perioodil registreeris delikaatsete isikuandmete töötlemise 3 teenuse osutajat.

Hinnanguliselt on sellist teenust pakkuvaid äriühinguid Eestis ligi 300, kellest registreerimiskohustuse täitmatajättnute suhtes kohaldatakse järgneval aruandeperioodil haldussundi.

Andmekaitse Inspektsioon osales Raviameti poolt korraldatud infopäeval ning viis nimetatud

sihtgrupile läbi isikuandmete töötlemise nõuete alase koolituse.

Sarnane tegevusmudel on omane maavalitsustele ja kohalikele omavalitsustele, kellede suhtes on inspeksioon kavandatud sarnased tegevused tagamaks seadusest tulenevate kohustuste täitmine.

Lisaks delikaatsete isikuandmete töötlemise registreerimiskohustusele inspeksioonis kaasneb vastutavale töötlejale kohustus registreerida isikuandmete töötlemisel rakendatavad muudatused.

Mõlemad kohustused tuleb täita kas enne isikuandmete töötlemise alustamist või muudatuste rakendamist ning eesmärgiks on tagada delikaatsete isikuandmete õiguspärane töötlemine.

Tuleb tõdeda, et vastutavad töötlejad on nimetatud kohustuse täitmisel muutunud aktiivseks viimasel aruandeperioodil.

Töötlemiskohustuse mitteõigeaegne registreerimine võib kaasa tuua olukorra, kus vastutav töötleja on loonud delikaatsete isikuandmete töötlemiseks tarkvaralise lahenduse (register, infosüsteem vms), selle kasutusele võtnud ning teatud juhtudel võimaldanud ka kolmandatele isikutele selle kasutamist.

Tulenevalt kirjeldatust jõuab esmane informatsioon selliste lahenduste kohta inspeksioonini järelevalve käigus ning siis võib ilmneda, et rakendatud meetmed ei ole kooskõlas isikuandmete kaitse seadusega.

Lisaks asjaolule, et tegemist on isikuandmete töötlemise nõuete rikkumisega, kaasneb sellises olukorras vastutavale töötlejale ka suur rahaline kahju. Olemasolev toimiv süsteem tuleb seaduse nõuetega kooskõlla viia, mis reeglina osutub oluliselt ressursimahukamaks, kui muudatuste rakendamine süsteemi projekteerimise staadiumis.

Järgnevaks suuremaks ebakohaks registreerimise valdkonnas on turvameetmete rakendamata jätmine. Tegematajätmist peamine põhjus on asjaolu, et andmete töötleja hinnangul on meetmete rakendamine liiga kulukas (nt väiksema piirkonna tervishoiuteenuse osutaja ei soovi nõuetekohast paberipurustajat osta) või pole eelarvevahendites sellist väljaminekut kavandatud (nt kooliõdede ambulatoorsete kaartide jaoks ei osta kool turvakappe).

Ebakohana võib nimetada ka olukorda, kus registreerimisotsuse saamiseks kirjeldatakse turvameetmeid, mida tegelikult rakendatud pole.

Oluliseks puuduseks on andmesubjektide teavitamiskohustuse täitmatajätmine. Näiteks meditsiinisektoris peab igal tervishoiuteenuse osutajal olema välja töötatud ning

andmesubjektidele kättesaadvaks tehtud klienditeeninduse standard⁴, milles peab sisalduma vähemalt:

- 1) kaebuste registreerimise, lahendamise ja patsiendile tagasiside andmise kord;
- 2) patsiendi õigused ja kohustused;
- 3) suhtlemine patsiendi ja tema omastega;
- 4) patsiendi informeerimise kord tervishoiuteenuse osutamise osas;
- 5) patsiendi õigeaegse teavitamise kord ravijärjekorda registreerimisel, tervishoiuteenuse osutajate vahelisel suunamisel ning tervishoiutöötaja asendamisel.

Inspektsiooni registreerimistalitusele laekunud selgitustaotlused puudutavad põhiosas registreerimistaotluse koostamise ning esitamisega seonduvat, isikuandmete erinevate kategooriate sisustamisega seonduvat, isikuandmete töötlemise lubatavust ning nõusoleku vormi ja sisu puudutavat. Korduvate küsimuste osas on AKI avaldanud omapoolsed selgitused veebilehel.

Enamlevinud probleemide ilmestamiseks sobiv konkreetne näide on delikaatsete isikuandmete töötlemise kaasus ühe uuringu raames. Uuringu tellijaks oli Statistikaamet, kes kasutas volitatud töötlejana Tallinna Ülikooli teadusasutust Eesti Demograafia Instituut.

Uuring viidi läbi delikaatsete isikuandmete töötlemise luba omamata ning Andmekaitse Inspektsioonini jõudis informatsioon kodanike kaebuste vahendusel. Uuringusse kaasati ligikaudu 8000 inimest ning kogutavate andmete hulgas olid andmed isikute terviseseisundi, seksuaalelu jms kohta.

Hoolimata andmesubjektide uuringus osalemise vabatahtlikkusest ei toimunud seejuures andmesubjektide teavitamist isikuandmete kaitse seaduse § 12 lõikes 2 sätestatud korras. Informeeritud nõusoleku nõue on peamine andmesubjekti õiguste tagatis ning selle eesmärk on võimaldada andmesubjektile igakülgset informatsiooni nõusolekuotsuse tegemiseks, sh hinnata kaasnevaid riske ja võimalikke tagajärgi, ehk lihtsustatult – saada aru, kes, miks ja kuidas tema andmetega kokku puutub.

Informeerimise kohustus lasub vastutaval ja volitatud töötlejal ning tegemist on nõ aktiivse kohustusega. Selleks, et andmesubjekt saaks langetada otsuse oma andmete töötlemise lubamiseks on vajalik tema igakülgne teavitamine sellest, mida selline otsus kaasa toob.

---

⁴ RTL, 28.12.2004, 158, 2376

Volitatud töötaja kohustused isikuandmete säilitamise ning vastutavale töötajale üleandmise osas olid määratletud ebaselgelt, mistõttu on need ka tänasel päeval, olukorras kus lepingulised suhted on poolte vahel lõppenud või lõpetatud, volitatud töötaja valduses ning viimane eirab vastutava töötaja ettepanekuid andmete Riigiarhiivi üleandmise osas. Samas ei ole vastutav töötaja esitanud ka konkreetseid nõudmisi ega kasutanud tema käsutuses olevaid võimalusi ebaseadusliku olukorra lõpetamiseks.

Statistikaameti tegevus Inspeksiooniga suhtlemisel on olnud vasturääkiv. Muuhulgas on väidetud, et lepingulist suhet vastutava töötaja ja volitatud töötaja vahel ei ole kunagi olnud, säilitatavad andmed ei võimalda isiku tuvastamist jms.

Isiku tuvastamise küsimuses on hoolimatult asutud seisukohale, kogutud andmete koosseis ei võimalda andmesubjekti tuvastamist ning demagoogiliste põhjendustega on üritatud eirata kaudse tuvastamise riskide hindamist. Kogutud ankeedid koos küsitlusprotokollidega sisaldavad andmesubjekti eesnime, kodust aadressi, telefoninumbrit, andmeid andmesubjekti haridus- ja teenistuskäigu kohta, viimast töökohta jms.

Nimetatud andmete koosseis võimaldab avalikke allikaid kasutades andmesubjekti ühest tuvastamist. Seejuures pole oluline, millist inimhulka kogumist selliselt tuvastada on võimalik. Statistikaameti hinnangul ei ole nimetatud andmete koossisu juures võimalik isikut tuvastada.

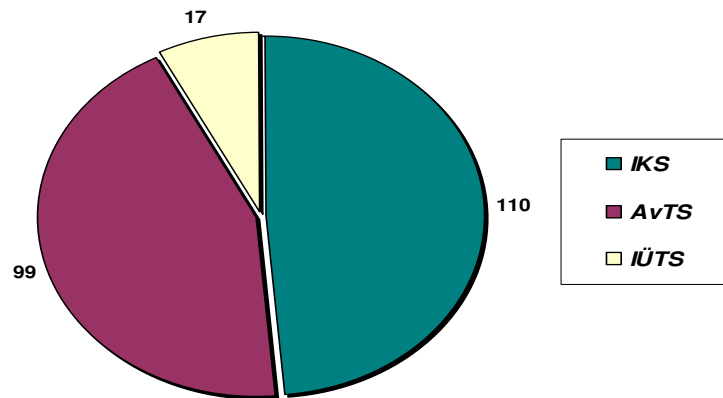
Sellisele seisukohale asudes võimaldatakse tegelikult kogutud andmetele juurdepääs kõikidele soovijatele, kuna seadusest tulenevad piirangud, mis peaksid andmesubjekti kaitsma, justkui ei kehti.

Isiku otsese või kaudse tuvastamise riski hindamine on määrava tähtsusega andmete töötlemisel ning kergekäeline suhtumine selles küsimuses võib kaasa tuua väga ulatusliku riive andmesubjekti eraelu puutumatusse koos materiaalse ning moraalse kahjuga.

Käsitledes isiku privaatsfääri kajastavaid andmeid ülalkirjeldatud hoolimatusega, eirates seadusest tulenevaid kohustusi ning seeläbi ka andmesubjekti õigust teabele väljendatakse äärmiselt küünilist ning hoolimatut suhtumist andmesubjekti õigustesse tervikuna.

Kaebuste menetlemine

Aruandeperioodil laekus Andmekaitse Inspeksioonile 110 kaebust, selgitust ja märgukirja (vt ka Joonis 3), algatati 10 väärteomenetlust, tehti 11 väärteo-otsust (IKS-i alusel).

Joonis 3. Perioodil 01.10.2005-30.09.2006. a laekunud kaebused, vaided, märgukirjad ja selgitustaotlused seaduste lõikes

Nii kaebuste kui selgitustaotluste läbivaks teemaks on olnud krediidiinfoga seonduvad probleemid, kus isikud kaebavad või paluvad selgitada, kas ja millistel alustel on avaldatud nende isikuandmed maksehäireregistri koduleheküljel ja on avalikkusele kättesaadavad.

Kaasused

Maksevõlgnevuste avalikustamine

Küsimusi on tõusetunud www.economy.ee kodulehe kohta ja seda peamiselt teemal: kes, miks ja millistel alustel on andmed avalikustanud. Vaidlusesse nende teemade üle on kaasatud käesoleval aastal nii õiguskantsler, pangad kui ka sideoperaatorid.

Põhiline probleemistik seonduv Internentis isikuandmete kättesaadavusega - erinevates foorumites ja kodulehtedel on avaldatud isikuandmeid (isikukood, elukohti jne).

Julianuse Inkasso Agentuur AS avaldas võlgnike nimekirjas isikute nimed. Andmekaitse Inspeksioon tegi väärteo-otsuse, millega trahviti Julianuse Inkasso Agentuur AS-i rahaliselt andmete mitteõiguspärase avaldamise eest.

Isikute haiguslehtede-raviarved maanteel

03.08.2005 edastati ajalehest "Sillamäe Vestnik" teave, et 30. juulil 2005. aastal leidis juhuslik möödakäija Sillamäe linna lähedalt asuvalt maanteelt, Narva Haigla naistenõuandlat 1998. aastal külastanud isikute haiguslehtede D-osad.

Menetluse käigus selgus, et leitud 248 haiguslehe D-osad on haiguslehtede-raviarved, mis koosnesid osadest A, B, C, D ning olid kasutusel aastatel 1996 - 1999. a.

Osaliselt väljastati A- ja B-osad tsentraalselt ja anti patsiendile, C osa edastati Haigekassale ja D-osa tagastati haiguslehe väljakirjutanud isikule. D-osa säilitati 3 aastat ja hävitati koos haiguslehtede registreerimise vihikuga, mille säilivusaeg oli samuti 3 aastat. Antud juhtumi puhul oleks tulnud haiguslehtede D-osad hävitada 2001. aastal, mida aga ei tehtud.

Delikaatseid isikuandmeid sisaldavate dokumentide hävitamine SA Narva Haiglas toimus enne 2002. aastat põletamise teel, milleks olevat ütluse kohaselt saavutatud vastav kokkulepe Narva puhastussüsteemides töötava katlamajaga, kokkuleppe olemasolu ei olnud enam menetluse ajaks võimalik kontrollida.

Millal ja kelle poolt tegelikult leitud haiguslehtede D-osad hävitamiseks viidi, ei ole võimalik määratleda, kuna puudusid dokumentide hävitamise aktid. Samuti ei kontrollitud SA Narva Haigla poolt, kas hävitamisele viidud delikaatseid isikuandmeid sisaldavad dokumendid ka realselt hävitati või mitte. Sellest tulenevalt tekkis olukord, kus delikaatseid isikuandmeid sisaldavad haiguslehed said kõigile kättesaadavaks.

SA Narva Haigla pakub elanikele üld- ja eriarstide konsultatsiooniteenust, mille käigus töödeldakse patsientide terviseseisundit kirjeldavaid isikuandmeid. Isikuandmete kaitse seaduse § 4 lõige 3 punkti 3 kohaselt on isiku terviseseisundit kirjeldavad andmed delikaatsed ning nende töötlemisel tuleb lähtuda isikuandmete kaitse seaduse § 6 lõikest 6, mille kohaselt isikuandmete vastutav ja volitatud töötleja on kohustatud isikuandmete töötlemisel järgima turvalisuse põhimõtet. Turvalisuse põhimõtte kohaselt tuleb isikuandmete kaitseks rakendada turvameetmeid nende tahtmatu või volitamata muutmise, avalikuks tuleku või hävimise ärahoidmiseks.

Väärteoemenetluse käigus tuvastati, et SA Narva Haigla poolt ei tagatud isikuandmete kaitseks rakendatavaid organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnilisi turvameetmeid IKS-i § 6 ja § 19 sätestatud nõuete kohaselt.

Sellest lähtuvalt koostas AKI 06.06.2006. a kiirmenetluse otsuse, mille kohaselt määrati SA Narva Haiglale 15 000 krooni suurune rahatrahv.

Kaitseväekohuslaste registrist andmete väljastamine

AKI alustas värteoemenetlust asjas, kus Mindworks Industries OÜ oli sõlminud Põhja Riigikaitse Osakonnaga lepingu kaitseväekohuslaste registri ja selle rakenduste arendustöödeks.

Sellest tulenevalt muutus osäühing isikuandmete kaitse seaduse § 8 mõttes isikuandmete volitatud töötlejaks.

2005. a juunis võttis volitatud töötleja üks töötajatest tollasest Põhja Riigikaitse Osakonnast tööülesannete täitmiselt lahkudes kaasa USB mälufulga, millele oli salvestatud krüpteerimata kujul andmed 302 067 meessoost isiku kohta.

Tegemist oli ajavahemikul 1950-1987 sündinud meessoost kodanike ehk kõigi Eesti Vabariigi sõjaväekohuslaste andmetega. Andmed sisaldasid isikukoodi, ees-, perekonna- ja isanime ning elukohta. Töötaja kaotas nimetatud mälufulga koos sellele salvestatud andmetega Tallinnas, Tammsaare pargis Estonia teatri juures.

Nimetatud kaotamine osutus võimalikuks, sest Mindworks Industries OÜ ei rakendanud isikuandmete kaitse seaduses sätestatud isikuandmete töötlemise organisatsioonilisi, füüsilisi ega infotehnoloogilisi turvameetmeid.

Sellega rikuti IKS § 19 lõige 1 punkt 3, mille kohaselt on vastutav ja volitatud töötleja kohustatud kasutusele võtma organisatsioonilised, füüsilised ja infotehnilised turvameetmed isikuandmete kaitseks andmete konfidentsiaalsuse osas – volitamata töötlemise eest.

Sama paragrahvi lõike 2 punkti 6 kohaselt on vastutav ja volitatud töötleja kohustatud tagama, et isikuandmete edastamisel andmesidevahenditega ja andmekandjate transportimisel ei toimuks isikuandmete omavolilist lugemist, kopeerimist, muutmist või kustutamist.

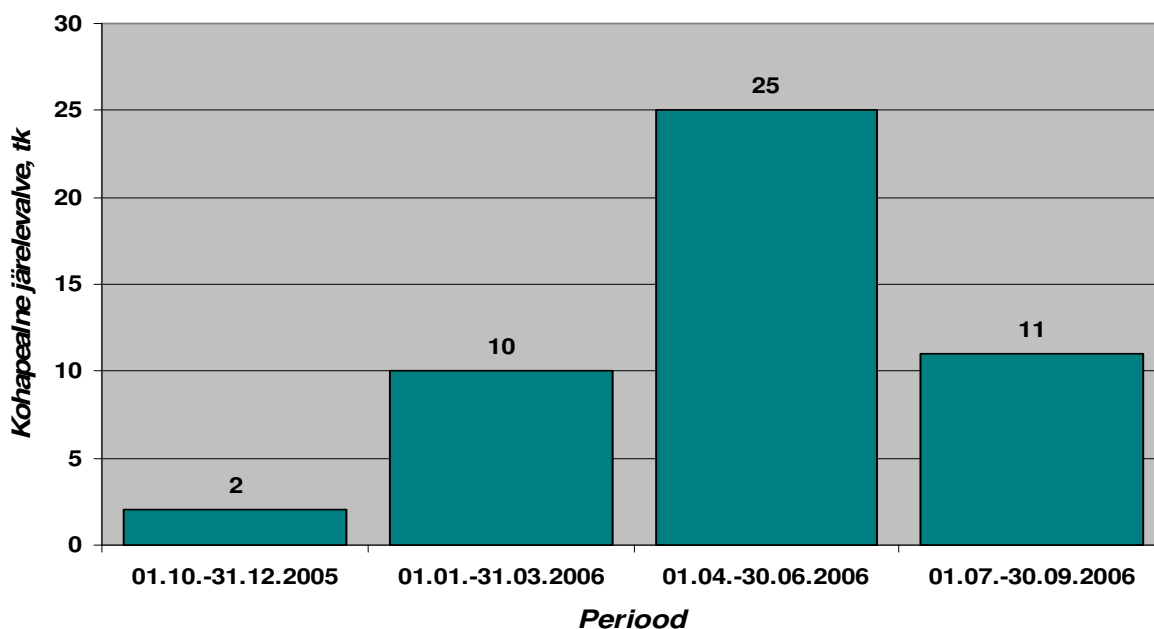
IKS-i § 19 lõike 2 punkt 7 kohaselt on vastutav ja volitatud töötleja kohustatud kujundama ettevõtte, asutuse või ühenduse töökorralduse niisuguseks, et see võimaldaks täita andmekaitse nõudeid.

IKS § 20 lõige 3 kohustab vastutavat ja volitatud töötlejat tagama oma alluvuses isikuandmeid töötlevate isikute isikuandmete kaitse alase väljaõppe.

Mais 2006. a koostas AKI väärteo-otsuse, millega määrati Mindworks Industries OÜ-le IKS § 19 lõike 1 punkti 3, IKS § 19 lõike 2 punkti 6 ja 7 ning IKS § 20 lõike 3 nõuete rikkumise eest 15 000 krooni suurune rahaträhv.

Järelevalve teostamine

Aruandeperioodil teostas AKI järelevalvetalitus 48 kohapealset kontrolli isikuandmete kaitse seaduse täitmise üle.

Joonis 4. Teostatud kohapealsete kontrollide arv perioodide kaupa

Vaadeldes joonist 4 nähtub, et aruandeperioodi jooksul on kontrollkäikude arv erinev. Kolmandana esitatud ajaperioodil on vaadeldav kontrollkäikude arvu märkimisväärne kasv. Põhjuseks on asjaolu, et perioodil 01. oktoobrist - 31. detsembrini 2005 töötas inspektsiooni järelevalvetalitus 1 ametnik.

Kaasused

Mitmetel juhtudel on andmete töötajatele saanud andmekaitse nõuete täitmisel takistuseks, et suured välismaised tarkvara tootjad peavad Eestit väikeseks ega paku piisavalt kvaliteetset tugiteenust. Lisaks on tekkinud veel probleeme tarkvara tellimisel, kus Eesti klientide tellimuste maht on suhteliselt väike ja sellest tulenevalt ei ole tarkvara tootja huvitatud lepingu tingimuste üle läbi rääkima.

Eurodac menetlus

Eurodac on Euroopa Liidu Nõukogu 11. detsembri 2000 määrusega nr 2725/2000⁵, mis käsitleb sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteemi kehtestamist Dublini konventsiooni tõhusa kohaldamise eesmärgil, loodud varjupaigataotlejate ja ebaseaduslike immigrantide teatud rühmade sõrmejälgede võrdlemise süsteem, mis on kasutusel kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides (välja arvatud Taani) ja Eurodac määrusega seotud kolmandates riikides (Norras ja Islandil). Eurodac-süsteemis võtab iga osalev riik kõikide üle 14-aastaste varjupaigataotlejate

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000R2725:EN:HTML>

sõrmejäljed. Võetud sõrmejälgi võrreldakse teiste andmebaasi sisestatud andmetega. Kui süsteem näitab, et sõrmejäljed on juba salvestatud, saadetakse varjupaigataotleja tagasi riiki, kus tema sõrmejäljed esmakordselt registreeriti.

Ligipääs süsteemile on lubatud üksnes Eurodac määruses esitatud eesmärkidel. Andmebaasis ei ole inimese nime ega muid isiklikke andmeid, vaid see tugineb üksnes biomeetrilisel võrdlusel, mis on turvalisim ja täpsem kättesaadav identifitseerimismeetod. Eurodac-süsteem koosneb komisjonis asuvast keskuksusest, kus on täisautomaatne varjupaigataotlejate sõrmejälgede võrdlemiseks mõeldud arvutiseeritud keskandmebaas ning süsteemis osalevate riikide ja keskuksuse vahelisest elektroonilisest andmeedastussüsteemist. Eestis on ainsaks asutuseks, kellel on Nõukogu määruse (EÜ) nr 2725/2000 artikli 15 lõike 1 kohaselt juurdepääs Eurodac-süsteemi keskandmebaasi salvestatud andmetele Kodakondsus- ja Migratsiooniamet (edaspidi KMA).

Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 2725/2000 artikkel 19 kohaseks siseriiklikuks järelevalveasutuseks Eestis on Andmekaitse Inspektsioon. Andmekaitse Inspektsiooni ülesandeks on iseseisvalt ja asjaomaseid siseriiklikke õigusnorme järgides jälgida isikuandmete töötlemise seaduslikkust vastavalt eelmainitud määrusele, kaasa arvatud andmete edastamist keskuksusele. Eurodac keskuksuse tegevuse jälgimine, tagamaks, et keskuksuses hoitavate andmete töötlemisel ja kasutamisel ei rikuta andmete subjektide õigusi, kuulub Euroopa Liidu asutamislepingu artikkel 286 lõige 2 alusel loodud sõltumatule järelevalveasutuse - Euroopa Liidu andmekaitseinspektori büroo kompetentsi. Lisaks eeltoodule jälgib andmekaitseinspektori büroo, et isikuandmete edastamine keskuksusest liikmesriikidele vastaks seadusele.

Septembris 2005. aastal toimus Brüsselis siseriiklike andmekaitse järelevalveasutuste ning Euroopa Liidu Andmekaitse Inspektori Büroo (EDPS) esindajate koostöökohtumine. Kohtumise põhiteemaks oli Eurodac-süsteemi üle järelevalve teostamine. Lepiti kokku kolm põhiaspekti, millele siseriiklikud järelevalveasutused järelevalvet teostades peaksid muuhulgas tähelepanu pöörama. Nendeks olid „eriottingud“ ehk kategooria 9 päringud (Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 2725/2000 artikkel 18 lõige 2 kohased andmesubjektide taotlused nende enese kohta Eurodac-süsteemis säilitatavate andmete saamiseks), Eurodac-süsteemi kasutamine muudel eesmärkidel kui pagulaspoliitika rakendamise raames ning edastatavate andmete kvaliteet. Mainitud eesmärgi saavutamiseks jagati liikmesriikidele välja ka nende pädevate asutuste poolt keskuksusele edastatud kategooria 9 päringute arv (Eesti puhul oli selleks arvuks 10 päringut).

Veebruaris 2006 edastas AKI KMA-le nõudekirja, milles teavitas viimast riikliku järelevalvemenetluse algatamisest ning soovis andmeid mitmel korral on KMA poolt Eurodac keskküksusele Eurodac regulatsiooni erinevate subjekti kategooriate andmeid edastatud.

KMA vastuse kohaselt oli alates Eesti liitumisest Eurodac-süsteemiga Eurodac keskküksusele edastatud 16 päringut kategooriast 1, millistest kahel juhul edastati andmed ekslikult kahekordselt ning seega oli kogupäringute arvuks 14. Kategooria 9 päringuid eelmainitud ajavahemiku jooksul sooritatud ei olnud.

Märtsis 2006 saatis AKI nõudekirja Siseministeriumile, millega paluti teavet siseriiklike asutuste kohta, millistel on juurdepääs Eurodac keskandmebaasi salvestatud andmetele. Samuti sooviti eelmainitud asutuste loendi koopiat, mille liikmesriik pidi vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu määrusele nr 2725/2000 edastama Euroopa Komisjonile.

Siseministeriumi vastuse kohaselt oli ja on alates Eesti liitumisest Eurodac-süsteemiga ainsaks pädevaks asutuseks, kellel on juurdepääs Eurodac keskandmebaasi salvestatud andmetele, KMA ning ainuke Eurodac-süsteemiga ühendatud tööjaam asub KMA-s.

AKI ametnikud viisid läbi kohapealse kontrolli KMA pagulaste osakonnas eesmärgiga kontrollida organisatsiooniliste, füüsiliste ja infotehniliste turvameetmete, millega tagatakse Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 2725/2000 artiklis 14 sätestatud nõuete täitmine, rakendamist. Samuti KMA poolt Eurodac keskküksusele edastatud päringute seaduslikkuse kontrolli.

Järelevalvetoimingute käigus selgusid puudused organisatsioonilistes ning infotehnilistes turvameetmetes – tööjaama sisselogimiseks kasutati kõigi töötajate peale vaid üht kasutajanime ja parooli ning Steria AS-i poolt tarnitud FIT/NAP süsteem ei võimaldanud teha väljavõtet kõikidest andmetööstustoimingutest ning Eurodac keskküksusele edastatud päringute logisid ei olnud võimalik väljastada. Seega tuvastati järelevalvetoimingute käigus Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 2725/2000 artikkel 14 punktis c sätestatud nõude - tagada, et oleks võimalik kontrollida ja tagantjärele kindlaks määrata, missugused andmed on Eurodac-süsteemi salvestatud, millal ja kes seda on teinud (andmesalvestuse kontroll), rikkumine.

Aprillis 2006 edastas KMA AKI-le Eurodac keskküksuselt saadud kõikide KMA poolt teostatud andmetööstustoimingute logid. Logide loetelust nähtub, et Eurodac keskküksusele on andmeid edastatud kokku 32 korral, kaasa arvatud 10 kategooria 9 päringut.

Seejärel edastas AKI KMA-le nõudekirja, milles palus selgitada põhjusi, mis tingisid vastuolu päringute arvus KMA vastuses esitatu ning kõikide andmetöötlustoimingute logide loetelust nähtuva vahel. Samuti paluti logi iga kirje kohta esitada selgitus: kes, kelle andmeid ning mis eesmärgil Eurodac keskküsuksusele on edastanud.

Mais 2006 AKI-le edastatud vastusest nähtub, et Eurodac regulatsiooni (Euroopa Liidu Nõukogu määrused nr 2725/2000 ja nr 407/2002⁶) kohaseid päringuid on Eurodac keskküsuksusele edastatud 17 korral, millistest kahel juhul edastati andmed ekslikult kahekordselt. Seega on Eurodac keskküsuksusele edastatud õiguspäraste päringute üldarvuks 15 kategooria 1 päringut.

Menetluse käigus tuvastati, et ülejäänud 17 päringut on teostatud Eesti Eurodac-süsteemi tehnilise lahenduse kontrollimiseks ja süsteemi tööle rakendumise esitlemiseks. Töötaja sõnul esitleti Eesti Eurodac-süsteemi Siseministeeriumi töötajatele, teiste Balti riikide kolleegidele ning oma osakonna töötajatele. Päringute teostamiseks kasutati KMA enda töötajatelt saadud, spetsiaalselt testimiseks kogutud informatsiooni (sõrmejäljed, isikuandmed- mis olid kogutud viisil, et andmesubjektid olid teadlikud andmete kasutamise eesmärgist). Päringute teostamise hetkel olid päringute teostajad veendunud, et antud päringud on teostatud õiguspäraselt, seega puudus nende käitumises nõuete rikkumise tahtlus.

Vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 2725/2000 artiklile 1 on Eurodac-süsteemi ainsaks eesmärgiks aidata määrata, milline liikmesriik on Dublini konventsiooni kohaselt kohustatud läbi vaatama liikmesriigis esitatud varjupaigataotluse, ja hõlbustama muul viisil Dublini konventsiooni kohaldamist. Seega on Eurodac-süsteemi 17 korral kasutatud mitte-eesmärgipäraselt kuna süsteemi eesmärk ei näe ette testimist ja esitlemist.

Kui osad puudused organisatsioonilistes ning infotehnilistes turvameetmetes kõrvaldati menetluse käigus, - tööjaama sisselogimine toimub nüüdseks ID-kaardi teel, siis Eurodac keskküsuksusele edastatud päringute logisid ei ole KMA-l vaatamata rohketele pingutustele käesoleva ajani võimalik väljastada.

KMA selgituste kohaselt pöörduiti probleemi lahendamiseks ning uue hooldus-ja toelepingu sõlmimiseks korduvalt Eesti Vabariigile Eurodac-süsteemi vajaliku tarkvara tarninud Norra ettevõtte STERIA AS-I poole, kuid nende korduvatele palvetele ei reageeritud.

---

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002R0407:EN:HTML>

Järelevalvemenetluse käigus selgus, et Eesti Vabariigile Eurodac-süsteemi vajaliku tarkvara tarninud Norra ettevõtte STERIA AS on sellekohase "Litsentsi ostmise lepingu" 2004. aastal sõlminud Eesti Vabariigi Siseministeeriumiga, mitte KMA-ga.

Siseministeeriumi selgituste kohaselt teatas STERIA AS-i esindaja juulis 2004. a tarkvara demonstratsiooni käigus, et Eurodac kesksusele edastatavate päringute logid salvestatakse ning neid on võimalik ka vaadata. Peale seda enam antud asjaolu ei kontrollitud ning logide juurdepääsu puudumist ei avastatud enne, kui AKI töötajad märtsis 2006. a nende väljastamist soovisid.

31. augustil 2006 koostas AKI KMA-le ettekirjutuse viia hiljemalt 01. jaanuariks 2007. aastal siseriiklik Eurodac-süsteem kooskõlla Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 2725/2000 artikkel 14 lõike 1 punkti c nõuetega ning esitada 01. novembriks 2006 Andmekaitse Inspeksioonile ülevaade ettekirjutuse täitmiseks tehtud töödest ning sooritatud toimingutest.

Oktoobris 2006. aastal saatis KMA AKI-ile kirja, kus teatas, et KMA paigaldas Eurodac tööjaama tarkvara uuenduse, mis võimaldab kontrollida ja tagantjärgi kindlaks määrata, missuguseid andmeid on Eurodac-süsteemi salvestatud ja mis ajal. Tarkvara uuendus saadi augustis 2006. aastal KMA ja STERIA AS-i vahel sõlmitud hoolduslepingu alusel.

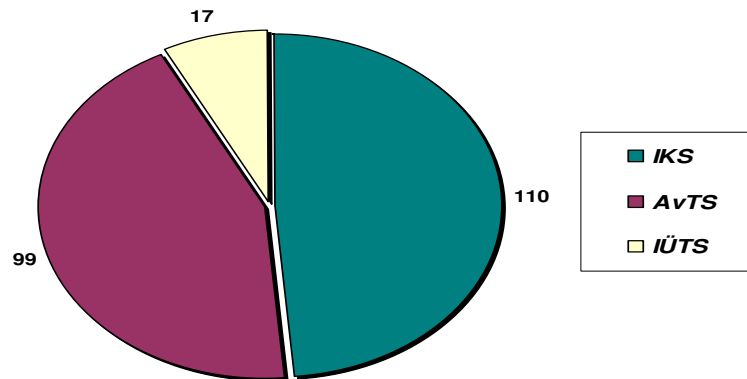
KMA kirjas esitatud informatsiooni kontrollimiseks viis AKI novembris 2006. aastal läbi kolmanda kohapealse kontrolli KMA pagulaste osakonnas, mille käigus tehti kindlaks järgnevad asjaolud:

- 1) septembris 2006 installeeriti NAP serveri tarkvara uus versioon, mis võimaldab vaadata Eestist Eurodac-süsteemi tehtud päringute ja Eesti poolt Eurodac-süsteemi sisestatud andmete logisid;
- 2) KMA ametnike poolt antud selgituste kohaselt töötas NAP serveri uus versioon kuni novembrini 2006 ning sellel ajavahemikul on logidest tehtud väljaprint;
- 3) 2006 aasta septembri algusest kuni novembri lõpuni ei olnud tehnilistel põhjustel enam võimalik NAP serverisse, kus asub logide vaatamise rakendus, siseneda ;
- 4) KMA ametnike sõnul on NAP serveri tehnilistest probleemidest teavitatud KMA infotehnoloogiaosakonda, kes on tehniliste probleemide lahendamiseks korduvalt ühendust võtnud STERIA AS-iga, kuid käesolevaks hetkeks pole probleemile lahendust leitud.

KMA lubas AKI-t teavitada, kui NAP serveri tehnilistele probleemidele on lahendus leitud.

Järelevalve avaliku teabe seaduse täitmise üle

Perioodil 1. oktoober 2005 - 30. september 2006 laekus Andmekaitse Inspeksioonile 99 selgitustaotlust, märgukirja või vaiet avaliku teabe seaduse (AvTS) alusel (vt Joonis 5) ning esitatu põhjal algatati 8 väärteomenetlust.

Joonis 5. Inspeksioonile laekunud kaebused, vaided, märgukirjad ja selgitustaotlused seaduste lõikes perioodil 01.10.2005-30.09.2006. a

Inspeksioonile laekunud vaietest enamus esitati veebilehe pidamise nõuete rikkumiste peale (riigiasutused, vallavalitsused) või teabevaldaja poolt teabenõude mittetäitmisest lähtuvalt.

Veebilehe pidamise nõuete rikkumiste valdava osa moodustas dokumendiregistrite puudulikkus või registri puudumine. Kaebusi on esitatud väärteomaterjalide ja kriminaalmenetluse käigus kogutud materjalide avaldamise kohta pärast vastavate menetluste lõpetamist.

On ilmnunud olukordi, kus asutusesiseseks kasutamiseks on tunnistatud dokumendid, milledele juurdepääsupiirangu seadmine oli ebaseaduslik. Juhtumite näidetena võib tuua Sotsiaalministeeriumi käskkirjad lisatasude kohta, kus õiguspärane olukord taastati menetluse käigus ning Teenetemärkide komitee juhtum, mille menetluse tulemusena koostati ettekirjutus.

Edastatud märgukirjade läbivaks jooneks oli dokumendiregistrite ja veebilehe pidamise kohustuse nõuete rikkumised.

Eesmärgiga ühtlustada halduspraktikat AvTS-i täitmise osas, väljastas AKI ühtse seisukoha isikuandmete avalikustamise kohta kohalike omavalitsuste määrustes ja korraldustes.

Lähtudes sellest, et käesoleval ajal võimaldab kiiresti arenev infotehnoloogia õigusparaselt avalikustatud isikuandmetest andmebaaside loomist, millede kasutamise eesmärki ei ole hiljem enam võimalik kontrollida ning seetõttu ei ole tagatud ka andmesubjektide eraelu puutumatus, on AKI seisukohal, et õigusaktide avalikustamise kohustus ei tähenda isikuandmete piiramatut avalikustamist ning isikuandmetele juurdepääsu võimaldamist veebilehe kaudu.

Seega peaks veebilehel olema avalikustatud info selle kohta, kuidas on riigi rahalised vahendid kasutatud ning isikuandmete avalikustamisel tuleks eelkõige lähtuda minimaalsuse põhimõttest ning eraelu puutumastusest.

Kaasused

Kaitseministeerium

Andmekaitse Inspeksioonile laekus Kaitseministeeriumi teade avaliku teabe seaduse rikkumisest. Teates taotleti vääртеomenetluse algatamist dokumendi koostaja vastutusele võtmiseks dokumendi asutusesiseseks kasutamiseks märgistamata jätmise alusel. Teate kohaselt oli Tapa Väljaõppekeskus jätnud oma kirjas kehtestamata juurdepääsupiirangu dokumendis sisalduvale teabele, mis sisaldab isikuandmeid AvTS § 35 lõike 1 punkti 10 mõistes ning dokument oli jäetud märgistamata.

AKI ei alustanud 23. augusti 2006 kirjas esitatud vääртеoteate alusel vääртеomenetlust, seoses dokumendi asutusesiseseks kasutamiseks märgistamata jätmisega, kuna AvTS § 54¹ lõike 1 kohaselt on vääртеo korras karistatavaks teoks teadvalt ebaõige avaliku teabe väljastamine või asutusesiseseks kasutamiseks ettenähtud teabe avalikustamine või väljastamine või Andmekaitse Inspeksiooni ettekirjutuse täimata jätmine.

AvTS § 34 lõike 2 kohaselt võib asutuse juht kehtestada teabele juurdepääsupiirangu, tunnistades teabe asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. AvTS § 35 lõikes 1 on toodud ära ammendav loetelu alustest, mille teabevaldaja on kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks. Kui teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemise, siis tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti (AvTS § 38 lõige 2).

Avaliku teabe seadusest tulenevalt on vääртеo korras karistatavaks teoks üksnes teadvalt ebaõige teabe väljastamine või asutusesiseseks kasutamiseks ettenähtud teabe avalikustamine või väljastamine või AKI ettekirjutuse täimata jätmine. AvTS ei näe seaduses sätestatud juurdepääsupiirangu kehtestamata jätmise esmasel tuvastamisel ette teabevaldajale

väärteovastutust. Juhul, kui teabevaldaja rikub seaduses sätestatud teabele juurdepääsu kehtestamise kohustust, on AKI-l õigus teha teabevaldajale seadusliku olukorra taastamiseks esmalt ettekirjutus. Sanktsiooni kohaldamise õigus tuleb siinkohal alles inspektsiooni ettekirjutuse mittetäitmise korral. Väärteovastutus on ette nähtud ka ainult juhul, kui väljastatakse või avalikustatakse asutusesiseseks kasutamiseks ettenähtud teavet.

Tapa Väljaõppekeskuse kirja isikuandmeid sisaldav osa on tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks kirjaga nr TV2.14/3954-2.

Kuna eeltoodud dokumendi isikuandmeid sisaldavale osale on juurdepääsupiirang kehtestatud ja õiguspärane olukord taastatud, puudus inspektsioonil alus ka ettekirjutuse tegemiseks.

Juhul kui ametnik oli jätnud talle pandud kohustused täitmata st dokumendile juurdepääsupiirangu õigeaegselt kehtestamata, tuleb sellist juhtumit menetleda teenistusliku järelevalve korras.

Kuna 27. juuli 2006 Eesti Ekspressi avaldatud artiklis "Suur allahindlus Kaitseväes" ei avalikustatud ühegi isiku nime, mistõttu ei tuvastatud ka eraeluliste ega delikaatsete isikuandmete avalikustamine ega eraelu puutumatus rikkumine, siis jäi selgusetuks, millele tuginedes oli väärteoteates ära toodud viide, et kutsealuste isikuandmed on avalikustatud.

AKI leidis, et ei ole mõeldav ega otstarbekas inspektsiooni poolt riikliku järelevalve teostamine asjaajamiskorra alustes sätestatud nõuete järgimise üle. Selliste rikkumiste lahendamine kuulub kõrgemalseisva organi või asutuse teenistusliku järelevalve pädevusse, mistõttu ongi seadusandja AvTS §-s 44 jaotanud järelevalve seaduse täitmise üle.

Tuginedes eeltoodule ning väärteomenetluse seadustiku⁷ § 29 lõike 1 punktile 1, tegi Andmekaitse Inspektsioon otsuse mitte alustada väärteomenetlust, kuna seaduses sätestatud juurdepääsupiirangute kehtestamata jätmisel ei ole avaliku teabe seaduses ettenähtud väärteovastutust. Väärteokoosseisu olemasolu korral saaks vastutusele võtta üksnes teabevaldaja. Käesoleva kaasuse puhul on teabevaldajaks asutus, mitte dokumendi koostaja.

Teenetemärkide Komitee

10. veebruaril 2006 edastati Andmekaitse Inspektsioonile väärteoteade Teenetemärkide Komiteelt AvTS § 38 lõike 3 tunnustel. Vastavalt teatele oli nädalaleht „Eesti Ekspress“

---

⁷ RT I 2002,50,313; 2002,110,654; 2003,83,557; 2003,88,590; 2004,46,329; 2004,54,387; 2004,54,390; 2004,56,403; 2005,39,308; 2005,40,311; 2005,71,549; 2006,21,160; 2006,31,233; 2006,31,234; 2006,48,360; RT III 2004,9,96.

avaldanud 12. jaanuaril 2006 väljavõtteid Teenetemärkide Komiteele esitatud teenetemärkidega autasustamise taotlustest, millised olid tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks AvTS-i 35 lõige 1 punkti 11 järgi. Eelnimetatud sätte kohaselt oli teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks teabe, mis sisaldab isikuandmeid, kui see kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumast.

Vastavalt IKS-i § 4 lõige 2 on eraelulised isikuandmed:

- 5) perekonnaelu üksikasju kirjeldavad andmed;
- 6) sotsiaalabi või sotsiaalteenuste osutamise taotlemist kirjeldavad andmed;
- 7) isiku vaimseid või füüsilisi kannatusi kirjeldavad andmed;
- 8) isiku kohta maksustamisega kogutud teave, välja arvatud teave maksuvõlgnevuste kohta.

Sellest tulenevalt ei täidetud AvTS §54¹ lõikes 1 ettenähtud süüteokoosseisu ja seega puudus alus menetluse edasiseks jätkamiseks ning alustatud menetlus kuulus lõpetamisele tulenevalt väärteomenetluse seadustiku § 29 lõike 1 punktist 1.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes väärteomenetluse seadustiku § 29 lõige 1 punktist 1 lõpetas inspeksioon väärteomenetluse nr 2.1-21/06/1. Määrus koostati 2. mail 2006.

Sellele järgnes Teenetemärkide Komiteele 26. juunil 2006 ettekirjutus nr 2.1-9/06/10 AKI poolt, kuna avaliku teabe seaduse täitmise üle teostatud järelevalve käigus tuvastati, et riigisekretär oli lähtuvalt AvTS § 34 lõikest 2 oma käskkirjaga nr 12 4. veebruaril 2005. a kehtestanud eelnimetatud seaduse § 35 lõige 1 punkti 11 alusel juurdepääsupiirangu Teenetemärkide Komiteele esitatud teenetemärkidega autasustamise taotlustele, millised olid tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks.

Eelnimetatud sätte kohaselt on teabevaldaja kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks teabe, mis sisaldab isikuandmeid, kui see kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumast.

Vastavalt teenetemärkide seaduse⁸ § 9 lõikele 1 annab teenetemärke Vabariigi President Eesti riigile ja rahvale osutatud teenete eest kooskõlas seadusega nii Eesti kodanikele kui ka välismaalastele. Lahinguliste teenete eest võib teenetemärgi anda ka väeosale. Nimetatud teenete kirjeldus ei eelda mingisuguste eraeluliste andmete edastamist - "Eesti riigile ja rahvale osutatud teenete eest" eeldab, et tegemist ei saa olla eraelu oluliselt kahjustada võivate andmetega.

---

⁸ RT I 1997,1,4; 1998,47,699; 2001,43,240; 2002,63,387.

Teenetemärkide Komitee poolt AKI-le vääртеomenetluse nr 2.1-2.1/06/1 käigus edastatud ning Vabariigi Valitsuse määrusega nr 68⁹ 25. märtsist 1997 kinnitatud "Teenetemärgi andmise taotluse vorm" blanketist ei nähtu, et sinna oleks ette nähtud kirjutada andmeid, mis võiks kahjustada oluliselt isiku eraelu. Inspeksioon ei nõustunud Teenetemärkide Komitee poolt vääртеomenetluses 2.1-2.1/06/1 esitatud seisukohaga, mille kohaselt võiks isiku eraelu kahjustada teenetemärgi mitteandmise otsus või selle otsuse põhjused. Tegemist on riikliku teenetemärgi andmisega, mida antakse teenete eest Eesti riigi või ühiskonna hüvanguks. Riiklikku teenetemärki ei anta eeskujuliku eraelu eest, mille taotluses äramärkimine võiks avalikuks tuleku korral oluliselt kahjustatud saada.

Riiklik teenetemärk ei ole Teenetemärkide Komitee või Presidendi isikliku sümpaatia märk vaid see on Eesti Vabariigi tunnustus. Sellest tulenevalt ei saa olla eraelu oluliselt kahjustav ka see teave, mille eest riiklik tunnustus on antud ning ühiskonnal on õigus teada, mille eest on inimest autasustatud. Samasugune õigus on ühiskonnal teada, millistel põhjustel teenetemärgi saamiseks esitatud kodanik Presidendi või Teenetemärkide Komitee arvates selle vääriline siiski ei ole.

Seega ei olnud põhjendatud Teenetemärkide Komitee otsus seada juurdepääsupiirang täidetud "Teenetemärgi andmise taotluse vormidele" põhjendusega, et teabe avalikuks tuleks võiks oluliselt rikkuda andmesubjekti eraelu puutumatumust.

AKI tegi Teenetemärkide Komiteele ettekirjutuse: kõrvaldada ebaseaduslikud juurdepääsupiirangud Teenetemärkide Komiteele täidetult esitatud „Teenetemärgi andmise taotluse vormidele”.

---

⁹ RT I 1997,28,430; 2005,71,559.

Valdkonna siseriiklikud arengud

Andmekaitse Inspeksioon peab oluliseks valdkonna siseriiklikku arendamist. Meie ametnikud osalevad võimaluste piires erinevates siseriiklikes töögruppides, nt e-tervise ja nakkushaiguste seire töögrupid, e-toimik, biomeetria töögrupp jne.

IKS-i ja AvTS-i muutmine

Kehtiv isikuandmete kaitse seaduse redaktsioon jõustus 1. oktoobril 2003. a. Käesoleval aastal Justiitsministeeriumi poolt valminud seaduse eelnõu eesmärk on parandada seaduse rakendamisel ilmnenud kitsaskohti.

Kuna IKS-i koostamisel oli aluseks võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu Direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, siis on ka käesoleva aasta eelnõus enamalt jaolt säilinud kehtiva seaduse põhimõtted, mida on vajadusel täpsustatud ja sõnastuslikult ühtlustatud.

AvTS jõustus 1. jaanuaril 2001. Seaduse muutmise vajadus tulenes eelkõige asjaolust, et viie aasta jooksul on toimunud ühiskonnas arenguid, millega tuli viia seadus vastavusse ning samuti on tekkinud probleeme seaduse rakendamisel, mida eelnõuga on püütud lahendada. AvTS-s tehtavate uuenduste eesmärk seisneb eelkõige avaliku võimu läbipaistvuse suurendamises.

Rahvusvaheline koostöö ja arengud

Käesoleval aastal on inspektsiooni ametnikud võtnud osa mitmetest iga-aastasest ning esmakordselt toimuvatest rahvusvahelistest konverentsidest ja *workshop*'idest, kus käsitleti nii püsivalt arengus olevaid teemasid kui ka uusi arengusuundi andmekaitse valdkonnas. Allpool on lühiülevaade olulisematest üritustest ja teemadest.

Iga-aastase Euroopa andmekaitse järelevalveasutuste kevadkonverentsi (Budapest) põhiteemadeks olid isikuandmete töötlemine ajaloolistes ning teaduslikes uuringutes, riiklikud tervise valdkonna andmebaasid, geneetilised andmed (AKI peadirektor tegi ettekande Eesti Geenivaramust ja selle hetkeseisust) ning uuemate arengusuundadena olid arutluse all *whistleblowing* (asutusesisesest väärkäitumisest teatamine), geolokaliseerimine ja RFID-tehnoloogia (*RFID – Radio Frequency Identification- raadiosagedustuvastus*).

Samuti osaleti konverentsil „Avalik turvalisus ja isikuandmete kaitse” (Poola), kus vaadeldi isikuandmete töötlemise ja avaliku turvalisuse seoseid, arutleti Schengeni II põlvkonna informatsiooni süsteemis töödeldavate isikuandmete eesmärgipärase kasutamise üle ning räägiti ka jälgimisühiskonna võimalikest arengutest.

Kesk ja Ida-Euroopa isikuandmete kaitse volinike kaheksandal konverentsil (Bulgaaria) vahetati järelevalve teostamise kogemusi ning arutleti päevakajaliste teemade üle (avalikkuse teadlikkus, poliitiline reklaam, sõnavabadus, video-järelevalve ning Schengeni infosüsteem).

Aruandeperioodi jooksul on Inspektsiooni ametnikud osalenud praktilistel *workshop*'idel, millede eesmärgiks on otseste töökogemuste ja -praktikate vahetamine ning koostöö tõhustamine.

Käesoleva aasta märtsis Madriidis toimunud Euroopa Liidu andmekaitse järelevalveasutuste *Case Handling Workshop*'i põhiteemadeks oli: isikut tõendavad dokumendid ning unikaalsed isikutuvastajad, avalikud e-teenused, andmekaitse töökohas, isikuandmete kaitse ja avalik teave.

Telekommunikatsiooni alase rahvusvahelise andmekaitse töögrupi (IWGDPT) töökohtumisi on antud perioodil toimunud kahel korral (aprillis Washingtonis ja septembris Berliinis). Mõlema konverentsi põhirõhk oli isikuandmete töötlemine läbi telekommunikatsiooni ning tehnoloogia arengu. Erilist tähelepanu pälvisid VoIP (*Voice over IP*) ning samuti elektroonilised terviseandmed, raadiosagedustuvastus, spämmindus ning piiriülene turundus.

Inspektsioon osaleb ka INTERREG IIIc projektis e-PPRODAT¹⁰, mille eesmärgiks on andmekaitse järelevalveasutuste ja avalike organisatsioonide koostöö kaudu arendada juba kasutatavate ning tulevikus loodavate avalike e-teenuste arengut.

Projekt algas veebruaris 2005. a ning lõpptähtajaks on planeeritud veebruar 2007. a. Inspektsiooni osalus projektis on käesoleval aastal oluliselt intensiivistunud. Muuhulgas korraldati 29. septembril Tallinnas projekti juhtkomitee töökohtumine ning ettekande avalikustamise ajal on Andmekaitse Inspektsioonil käsil ka eesti keelse projektiraamatu avaldamine.

Jätkuvalt on inspektsioon tegev mitmetes Euroopa Liidu töögruppides. Olulisemad neist on Direktiivi 95/46/EÜ artikkel 29 alusel loodud andmekaitse töögrupp, Europoli konventsiooni artikkel 24 alusel loodud ühine järelevalveasutus (Europoli JSB), Schengeni konventsiooni artikkel 115 alusel loodud ühine järelevalveasutus (Schengen JSA) ning infotehnoloogia tollialase kasutamise konventsiooni artikkel 18 alusel loodud ühine järelevalveasutus (Customs JSA).

Artikkel 29 andmekaitse töögrupp

Artikkel 29 andmekaitse töögrupp kohtub regulaarselt 5 korda aastas, töögrupp on loodud soovituslike juhendite ja seisukohtade andmise eesmärgil ning ei ole seotud ühise järelevalve tööga. Töögrupi liikmeteks on kõik Euroopa Liidu liikmesriikide andmekaitse järelevalveasutused ning Euroopa andmekaitseinspektor, samuti võtavad kohtumistest osa ka teiste Euroopa riikide andmekaitseasutuste esindajad.

Töögrupis detailsema arutelu all olevad teemad kattuvad suuresti erinevatel konverentsidel esitatutega. Olulisemad käesoleval aastal töögrupi poolt antud seisukohad on seotud järgnevate teemadega: *whistleblowing*, e-posti filtreerimisteenus, elektroonilised sideteenused ja andmete säilitamine, nakkushaiguste tõrje ja reisjatega seotud teabe kogumine (USA), arvamus Euroopa Kohtu 30. mai 2006. a otsusele seoses reisijaandmete edastamisega (PNR), laste ülalpidamiskohustuse küsimused, asukohtaandmete kasutamine.

Europoli Ühine Järelevalveasutus

Europoli JSB ehk Europoli ühise järelevalveasutuse eesmärgiks on kooskõlas Europoli konventsiooniga jälgida Europoli tegevust, tagamaks üksikisiku õigusi andmete talletamisel, töötlemisel ja kasutamisel. Ühise järelevalve organi kompetentsi kuulub Europoli isikuandmete

---

¹⁰ Projekti kodulehekül: <http://www.eprodad.org/>

töötlemise ja kasutamisega seotud toimingute täideviimise ja tõlgendamise seotud küsimuste läbivaatamine, liikmesriikide järelevalve organite poolt iseseisvalt läbi viidud kontrollidega seotud küsimuste läbivaatamine, informatsiooni saamise õigusega seotud küsimuste läbivaatamine ning esilekerkivatele probleemidele lahenduste leidmine ning nende põhjal seisukohtade avaldamine.

Aruandeperioodil viis Europoli ühise järelevalveasutuse inspekteerimistöörühm läbi iga-aastase Europoli ja Europoli infosüsteemi (EIS) inspekteerimise. Kontrolliti Europoli tegevuse vastavust konventsiooni ning selle alusel vastu võetud õigusaktidele, turvameetmete rakendamist jms. Inspekteerimise tulemuste kohta koostas Europoli ühise järelevalveasutuse inspekteerimistöörühm mahuka raporti, mis edastati Europolile arvamuse avaldamiseks ja/või arvesse võtmiseks. Raportist valiti välja mõned olulisemad teemad, millele siseriiklikud järelevalveasutused peaksid kindlasti siseriiklikke üksusi inspekteerides tähelepanu pöörama.

Aruandeperioodil toimusid mitmed muudatused Europoli töös. Tihedas koostöös ühise järelevalveasutusega muutis Europoli Haldusnõukogu Europoli analüüsifailide (AWF – analytical work file) avamise korda. samuti mitmeid teisi Europoli konventsiooni sätteid. Kõikide muudatuste kohta koostas ühine järelevalveasutus arvamuse.

Aruandeperioodil arutati ka Europoli tulevikku, nimelt on Euroopa Liidu Nõukogul kavas asendada Europoli konventsioon nõukogu otsusega. Sellekohane eelnõu oli samuti ühise järelevalveasutuse kohtumistel arutlusel. Eelnõu kohaselt jääb ühist järelevalveasutust puudutav regulatsioon suuresti samaks, lisandub koostöö Euroopa Andmekaitse Inspektori bürooga (EDPS), kuna Europol hakkab tegema koostööd OLAF-i (Euroopa Komisjoni Pettuste Vastu Võitlemise Amet), CEPOL-i (Euroopa Politseikolledž), Frontex-i (Euroopa Liidu välispiiridel tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur) ning Euroopa Keskpangaga, kes kõik asuvad EDPS-i järelevalve all.

Tollikonventsiooni ühine järelevalveasutus

Samuti osaleb Andmekaitse Inspeksioon infotehnoloogia tollialase ühise järelevalveasutuse ehk Customs JSA töös. Ühine järelevalveasutus on pädev teostama järelevalvet tolliinfosüsteemi töö üle, läbi vaatama selle tööga seotud rakendamis- või tõlgendamisküsimusi, uurima probleeme, mis tekivad liikmesriikide siseriiklikel järelevalveasutustel sõltumatu järelevalve teostamisel või üksikisikutel süsteemile juurdepääsu õiguse kasutamisel, ning koostama ettepanekuid probleemide ühiseks lahendamiseks.

Nagu kõik ühised järelvalveasutused viis ka tollikonventsiooni ühine järelvalveasutus (Customs JSA) aruandeperioodil läbi tolliinfosüsteemi (CIS) keskkülsuse iga-aastase inspekteerimise ning inspekteerimisraport saadeti OLAF-ile arvamuse avaldamiseks ja/või arvesse võtmiseks.

Keskülsuse inspekteerimistulemuste põhjal koostati küsimustik, mis on aluseks CIS-i ühisinspekteerimiseks. Küsimustiku edastasid siseriiklikud järelvalveasutused oma siseriiklikele CIS-i kasutatavatele pädevatele asutustele ning saadud vastuste alusel koostab ühine järelvalveasutus koondraporti, mis tuleb arutlusele 2006. aasta detsembris toimuval kohtumisel.

Schengeni Ühine Järelvalveasutus

Andmekaitse Inspeksioon osaleb vaatlejana Schengeni JSA töös. Ühine järelvalveasutus vastutab Schengeni infosüsteemi tehnilise abi üksuse järelvalve eest. Samuti on ühine järelvalveasutus pädev läbi vaatama Schengeni infosüsteemi tegevusega seotud rakendamise- või tõlgendamisküsimusi, uurima probleeme, mis konventsiooniosalistel siseriiklikel järelvalveasutustel sõltumatu järelvalve teostamisel või süsteemile juurdepääsu õiguse kasutamisel võivad tekkida, ning koostama ühtlustatud ettepanekuid olemasolevate probleemide ühiseks lahendamiseks.

Aruandeperioodil koostas Schengeni ühine järelvalveasutus oma tegevuse kohta seitsmenda tegevusraporti, mis kajastab ühise järelvalveasutuse tegevust jaanuarist 2004 kuni detsembrini 2005.

Viidi läbi Schengeni konventsiooni artikkel 99 kohaste teadete ehk siis Schengeni infosüsteemi (SIS) isikute või sõidukite varjatud jälgimiseks või erikontrolliks sisestatud teadete ühisinspekteerimine, mille tulemuste kohta koostati raport.

Koostati aramus Schengeni konventsiooni artikkel 114 tõlgendamise kohta ehk siis siseriikliku järelvalveasutuse kohustuste ja pädevuse kohta. Lühidalt on siseriikliku järelvalveasutuse kohustuseks kontrollida, et:

- andmete sisestus (alert) vastaks konventsiooni kriteeriumitele (artikkel 105; 109-111; 112);
- andmete sisestamise lubatavuse tingimused vastaksid siseriiklikule seadusandlusele (pädeva organi õiguspärane ning kehtiv otsus);
- andmete sisestus (alert) peab olema tähtis ning põhjendatud. Selline tingimus tuleneb

konventsiooni artiklist 94 lõikest 1. “Teate esitanud konventsiooniosaline määrab kindlaks, kas juhtumi tähtsus õigustab teate sisestamist SIS-i”.

Seega peavad siseriiklikul järelevalveastusel olema piisav pädevus, õigused ja võimalused andmete sisestuse eelmainitud kriteeriumitele vastavuse kontrollimiseks.

Põhjalikult arutati ka SIS II uue õigusliku aluse eelnõu hetkeseisu ning SIS II üle järelevalve teostamist.

Euroopa Liidu andmekaitse järelevalveasutuste politsei tööruhm (Police Working Party)

Töörühm koostas Euroopa Liidu andmekaitse järelevalveasutuste ühise positsiooni Euroopa Ühenduse kolmanda samba andmekaitse instrumendi (Euroopa Nõukogu raamotsuse eelnõu politseikoostöö ja kriminaalajade õiguslase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta (COM 2005 475)) viimase versiooni kohta. Põhiprobleemiks on raamotsuse kohaldamisala, kas raamotsuse nõuded peaksid kohalduma ka siseriiklikele õiguskaitseorganite poolsele isikuandmete töötlemisele, mitte ainult liikmesriikide koostöö raames õiguskaitseorganite poolt vahetatavatele isikuandmetele. Novembris 2006 Londonis toimunud Euroopa Liidu andmekaitse järelevalveasutuste juhtide kohtumisel koostati deklaratsioon, mille kohaselt toetavad Euroopa Liidu andmekaitse järelevalveasutused raamotsuse kohaldamist kogu õiguskaitseorganite poolsele isikuandmete töötlemisele.

Schengeni andmekaitse hindamissmissioon

Eesti Vabariik võttis Euroopa Liiduga ühinemisel enesele kohustuse ühineda ka Schengeni konventsiooni ning selle lisaprotokollidega. Schengeni lepingu eesmärgiks on isikute vaba liikumise tagamine Schengeni ruumis. Igapäevaelus seisneb see selles, et piirikontrolli lepinguga ühinenud riikide sisepiiridel ei toimu ning kontrolli vähenemisest tulenevaid võimalikke negatiivseid tagajärgi vähendatakse kompensatsioonimeetmete abil. Kompensatsioonimeetmeteks on Schengeni infosüsteem, tugevdatud kontroll välispiiridel, välismaalaste siseriiklik järelevalve, piireületav politseikoostöö ning ühine õigusruum.

Andmekaitse Inspeksiooni ülesanded seoses Schengeni õigusruumiga seostuvadki eelkõige Schengeni infosüsteemiga. Schengeni infosüsteemis (SIS) töödeldava teabe kasutamise eesmärgiks on abistada õiguskaitseorganeid Schengeni õigusruumis avaliku korra ja turvalisuse tagamisel. Inspeksiooni ülesandeks on SIS'i siseriikliku osa sõltumatu järelevalve andmefailide sisestamisel ning kontrolli teostamine selle üle, et sisestatud andmete töötlemine ja kasutamine ei rikuks asjaomase isiku õigusi.

Eesti Vabariigi (ja inspeksiooni) valmisolekut Schengeni infosüsteemiga liitumiseks hindas ekspertgrupp 21 - 22. septembrini 2006. a. Ettekande avalikustamise ajaks on Euroopa Nõukogu oma otsusega hinnanud vajadust läbi viia korduv andmekaitse valdkonna hindamine, et hindamissmissiooni aruandes toodud soovitused ja juhised enne liitumist Schengeni infosüsteemiga rakendatud oleks.

AKI plaanid järgnevas perioodiks

AKI planeerib järgnevas ajaperioodiks oma-algatusliku järelevalvetoimingute mahu kasvu. Eesmärgiks on kohustatud subjektide õiguspärase käitumise tagamine. Selle saavutamiseks on kavandatud senise halduspraktika ja karistuspoliitika analüüsimine, hea haldustava arendamine ning muuhulgas haldussuutlikkuse tõstmine.

Järgneva aasta märksõnadeks on ka üldsuse teadlikkuse tõstmise ja koostöö arendamine riigi- ning kohaliku omavalitsuse asutustega. Tegevuse eesmärk on anda isikutele võimalus oma õigusi rakendada ja töötlejatele ning teabevaldajatele teadmus nõuete paremaks rakendamiseks kohustuste täitmisel.

Teadlikkuse tõstmise soovist lähtudes oleme juba alustanud ja plaanime järgmisel perioodil suuremas mahus jätkata loengutega, üldhariduskoolides gümnaasiumi astme õpilastele, andmekaitse valdkonnas.

Järgmise aasta 28. jaanuaril on AKI-l Rahvusvahelise Andmekaitse päeva raames plaanis korraldada konverents e-ühiskonna ja andmekaitsega seonduval teemal. Ürituse raames ootame kõnelema ja arutelust osa saama valdkonna asjatundjaid ning huvilisi.

Eraldi võib esile tõsta märksõnadega valdkondi, mis on tõusetunud käesoleval perioodil: e-Tervis, geenivaramu, haridusasutused; vastava regulatsiooni loomine ja muutmine, nende arengusuundade jälgimine ning protsessis aktiivne osalemine.

Kokkuvõte

Isikuandmete kaitse seadus jõustus 19. juulil 1996, seega on isikuandmete kaitse alane regulatsioon Eesti õigusruumis kehtinud juba 10 aastat. Inspeksioon tõdeb, et nn kohanemisperiood hakkab läbi saama ning isikuandmete töötlejail on olnud piisavalt aega regulatsioonist tulenevate nõudmistega harjuda ehk nõudmisi oma töös rakendada. Seetõttu on AKI karmistamas oma halduspraktikat ja karistuspoliitikat oluliste isikuandmete töötlemise nõuete rikkumiste suhtes.

Siiski peab inspeksioon oma edasisel tegevusel leidma sobiva tasakaalu ennetava tegevuse ning järelevalve tegevuse vahel. Ennetav tegevus hõlmab endas nii kodanike teadlikkuse tõstmist kui ka osalemist erinevates töögruppides ja õigusaktide eelnõudele arvamuse andmises.

Üldsuse teadlikkuse tõstmine on ennetavas tegevuses olulise tähtsusega, kuna AKI ametnike poolt koolituste läbiviimine aitab mõista valdkonna olemust ning sellest tulenevaid kohustusi ja nõudeid nii andmete töötlejal kui ka subjektidel. Samas on inspeksioonil võimalik oma igapäevases töös keskenduda ka konkreetsetele valdkonna kitsaskohtadele, mis on ilmnunud koolituste käigus saadud informatsioonist.

Oluliseks tegevuseks peame ka erinevatele õigusaktide eelnõudele arvamuste andmist. Selline aktiivne tegevus juhib õigusaktide koostajate ja vastuvõtjate tähelepanu asjaoludele, mis esmapilgul tunduvad ebatähtsad, kuid mis võivad ühelt poolt ülemäära piirata isikute põhiõigusi ning vabadusi ja teisalt kehtestada teabevaldajatele ning isikuandmete töötlejatele liigseid ja kulukaid kohustusi.

Euroopa Liidu täieõiguslikuks liikmeks saamisega kaasnes inspeksioonile oluline töömahu kasv, täites üle-euroopaliste infosüsteemide üle järelevalvekohustust (Europol, Schengen, Eurodac jne.). Vastava valdkonna arengud Euroopa Liidu tasandil annavad märku teabe vahetamise ja tsentraliseerimise jätkuvast tõusust (VIS, biomeetria jne).

Lisa 1

	<i>2004.a</i>	<i>2005.a</i>	<i>01.10.2005-30.09.2006*</i>		
Seaduseelnõudele arvamuste andmine	50	48	39		
Koolitused	15	30	34		
<u>Registreerimine</u>					
Registreerimistaotlused kokku:	390	368	414		
sh esmakordsed			103		
sh korduvad			241		
sh muudatuste taotlused			70		
Antud delikaatsete isikuandmete töötlemise load	314	361	229		
Keeldumised	76	29	2		
Jäeti läbi vaatamata			2		
Ettekirjutused			4		
Hoiatused			3		
Sunnirahad			2/18000.-		
Andmekogudele arvamuste andmine	40	16	9		
<u>Järelevalve</u>					
Kohapealne kontroll kokku:	35	28	48		
1) Siseriiklik kontroll	35	28	47		
sh menetlusvajadusest tingitud			18		
sh omaalgatuslik	8	8	29		
2) Rahvusvaheline/EU	-	-	1		
sh menetlusvajadusest tingitud	-	-	-		
sh omaalgatuslik	-	-	1		
Puuduseid ei tuvastatud			13		
Tuvastati puuduseid			36		
sh ettekirjutused			7		
Arvamused töötlemise valmisolekuks			374		
<u>Menetlus</u>			<i>IKS</i>	<i>AvTS</i>	<i>AKS</i>
	<i>2004 kokku</i>	<i>2005 kokku</i>	<i>01.10.2005-30.09.2006</i>	<i>01.10.2005-30.09.2006</i>	<i>01.10.2005-30.09.2006</i>
Selgitused, märgukirjad, vaided ja kaebused	61	81	110	99	1
Rikkumist ei tuvastatud			95	86	1
Rikkumine tuvastati			15	13	-
sh ettekirjutused	7	9	3	5	-
sh väärteod Trahvid	5	5	10 9/58800.-	8 -	- -

*Käesoleva aruandlusperioodi alguses muutus asutusesisene statistikavorm

Andmekaitse Inspeksioon esitab iga aasta 1. detsembriks Riigikogu põhiseaduskomisjonile ja Õiguskantslerile isikuandmete kaitse seaduse¹¹ § 41 lõike 1 ja avaliku teabe seaduse¹² § 54 lõike 1 alusel ettekande seaduste täitmise ja rakendamise seotud asjaolude kohta.

Andmekaitse Inspeksiooni tegevusvaldkonnaks on riiklik järelevalve isikuandmete töötlemise, andmekogude pidamise ja avalikule teabele juurdepääsu üle ning muude seadusega või seaduse alusel antud õigusaktiga pandud ülesannete täitmine.

Ettekande koostamise töögruppi kuulusid: Gina Kilumets (arengu- ja analüüsiosakonna juhataja), Maarja Kirss (arengu- ja analüüsiosakonna nõunik), Stiina Liivrand (arengu- ja analüüsiosakonna nõunik), Merit Vaim (kontrolliosakonna juhataja), Rainer Kivisäk (registreerimistalituse juhataja) ja Taago Pähkel (menetlustalituse juhataja).

---

¹¹ RT I 2003, 26, 158; 2004, 30, 208

¹² RT I 2000, 92.597; 2002, 61,375; 63, 387; 2003, 25, 153; 26, 158; 2004, 81,542; 2005, 39, 308